

آشنایی با هنرستان موسیقی دختران در گپ و گفت «ایران» با پریماسازهای

دختران موسیقی فردا

موسیقی

نداسیجانی روزنامه‌نگار

خیابان شهپیرای و در پیاده روی سنگ فرش شده پهنه رودکی، ساختمانی قرارداد که قدمت آن اگرچه نزدیک به ۳۰ سال می‌رسد، اما کارکرد آن به ۱۰۰ سال قبل برمی‌گردد. این ساختمان دارای ۴ طبقه است و حدود ۵۰ کلاس دارد و صدای سازهای موسیقی از هرطبقه آن به گوش می‌رسد. کلاس‌هایی که با سازهای مختلف و استادان مربوطه نامگذاری شده: از ویولن، تار، کمانچه، پیانو و فلوت گرفته تا دیگرسازهای ایرانی و کلاسیک و صدای نت‌های موسیقی که از هرطبقه این ساختمان شنیده می‌شود. دربین طبقات و درکناره‌های پله‌های ساختمان، تصاویری از اساتید موسیقی به چشم می‌خورد که بسیاری ازاین بزرگان، امروز در بین ما نیستند؛ بزرگانی که از اساتید یا از دانش‌آموختگان همین هنرستان موسیقی بوده و هستند و همچنان نام و هنرشان به یادگار مانده در دفترتاریخ موسیقی ایران به ثبت رسیده است. نام‌های مانایی همچون ابوالحسن صبا، نصرالله زرین‌پنجه، حسین دهلوی، احمد یژمان، هرمز فرحت، محمد تقی مسعودیه، فریدون ناصری، هوشنگ ظریف، فرهاد خیرالدینی، حسین علیزاده و دیگرنام‌آوران و نامداران عرصه موسیقی که ما حاصل تلاش هایشان اکنون درکلاس‌های موسیقی هنرستان‌ها و دانشکده‌های موسیقی برای نسل آینده موسیقی ایران باقی مانده و آموزش داده می‌شود وهمچنان بذر این هنردر ریشه این خاک و

در گوشه گوشه این شهر، نهفته و در حال رویش است. نسل فردای موسیقی ایران که دراین نهاد آموزشی پرورش می‌یابد و ادامه دهنده مسیر اساتید گذشته خود هستند. هنرجویانی که خارج از ساعات کلاس در پاکرهای هر طبقه یا روی پله‌ها مشغول تمرین و نواختن هستند و شور و شوق آموختن درنگاه‌هایشان نمایان است. روزهای یکشنبه و چهارشنبه هنرستان موسیقی دختران، اختصاص دارد به دروس تخصصی و تقریباً درهرکلاس آیینه‌ای قرار گرفته تا هنرجو درنحوه درست نواختن و انگشت‌گذاری روی ساز دقت نظر بیشتری داشته باشد. جالب است بدانید، هنرستان موسیقی بعد از انقلاب، به دو هنرستان موسیقی دختران و پسران تقسیم‌بندی شد و طی این سالها هنرستان موسیقی مدیران مختلفی را تجربه کرده است. پریماسازهای مدیرهنرستان موسیقی دختران در گفت‌وگو با «ایران» از فعالیت این هنرستان سخن گفته که در ادامه می‌خوانید:

هنری فعالیت می‌کند و مؤسس این مراکز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است، اما مسئولیت تعیین نظام آموزشی، انتخاب دروس و واحدهای درسی و صدور دیپلم با آموزش و پرورش است و انتخاب و تعیین اساتدان و نیروها و کادر آموزشی، برعهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. دروس علمی و تخصصی از سوی آموزش و پرورش تعیین می‌شود.

همان‌طورکه می‌دانید، تاریخچه هنرستان موسیقی به دو دوره قبل و بعد از انقلاب تقسیم می‌شود. اولین مدرسه موسیقی ایران سال ۱۳۹۳ به منظور تدریس موزیک نظام اساسی و در سال ۱۳۱۰ دوره عالی به آن افزوده شد و در سال ۱۳۱۲ به نام هنرستان تغییر یافت و سال ۱۳۲۸ با همت زنده یاد استاد روح‌الله خالقی و با هدف آموزش موسیقی ایرانی، به فعالیت خود ادامه داد. بعد از انقلاب، سال ۱۳۶۱، اساسنامه جدیدی برای هنرستان‌های موسیقی تنظیم شد و بر این اساس هنرستان‌ها به دو هنرستان موسیقی دختران و پسران تکلیف شدند و در حال حاضر بیش از ۱۰۰ سال از قدمت هنرستان موسیقی می‌گذرد و سال ۹۷ جشن صد سالگی آن برگزار شد.

از سال 72 تا به امروز، به لحاظ کمی و کیفی چه تغییراتی در اساسنامه هنرستان انجام گرفته است؟ طی این سال‌ها تغییرات محسوسی انجام نگرفته، به‌جز تغییر نظام‌های آموزشی که این تغییر شامل همه مدارس و بالطبع هنرستان موسیقی نیز بوده و در حال حاضر نظام آموزشی ۶،۳،۳ در جریان است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پنج هنرستان دارد که شامل هنرستان‌های موسیقی دختران و پسران و همچنین هنرستان‌های هنرهای زیبا (هنرهای جسمی) برای دختران و پسران است و هنرستان کمال‌الملک که به صورت دوره‌های آزاد

نت‌های چیدمان شده

کتابخانه هنرستان موسیقی دختران شامل کتاب‌های عمومی و تخصصی مربوط به دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است. صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

مدیران مسئول هنرستان موسیقی دختران

- شهاب‌دخت شهابی دوره مدیریت ۱۳۶۰-۱۳۵۹
- مهناز سلیمی دوره مدیریت ۱۳۶۱-۱۳۶۰
- مار کابینا خفزی ۱۳۶۲ - ۱۳۶۱
- بروین دخت اشترادی ۱۳۷۲ - ۱۳۶۲
- زهره فشار کی دوره مدیریت ۱۳۷۵-۱۳۷۳
- آذرئوش صدر سالک دوره مدیریت ۱۳۷۶-۱۳۷۵
- شهناز محمودا قدم دوره مدیریت ۱۳۷۷-۱۳۷۶
- ملیحه سعیدی دوره مدیریت ۱۳۸۲-۱۳۷۷
- طاهره امینی دوره مدیریت ۱۳۸۴-۱۳۸۲
- رویا حلاج دوره مدیریت ۱۳۸۵-۱۳۸۴
- معصومه خدیوی دوره مدیریت ۱۳۸۶-۱۳۸۵
- سارا پارو دوره مدیریت ۱۳۸۷-۱۳۸۶
- سیمین محمدمدیر دوره مدیریت ۱۳۹۶-۱۳۸۹
- پریماسازهای دوره مدیریت ۱۳۹۷ تاکنون

۱۴۹۳

ولین هنرستان

اولین مدرسه موسیقی ایران سال ۱۳۹۳ به منظور تدریس موزیک نظام تأسیس و در سال ۱۳۱۰ افزوده شد و در سال ۱۳۱۲ به نام هنرستان تغییر یافت و سال ۱۳۲۸ با همت زنده یاد استاد روح‌الله خالقی و با هدف آموزش موسیقی ایرانی، به فعالیت خود ادامه داد.

+

به جرات می‌توان گفت موزیسین‌های مطرح آینده، هنرجویان فعلی هنرستان‌های موسیقی هستند.

بازور من این است درصد

لالایی از آینده

موسیقی کشور در

دستان

فارغ‌التحصیلان

همن مراکز است

هنرجویان از چه پایه تحصیلی می‌توانند وارد

هنرستان‌ها؟

دروس تخصصی از سوی آموزش و پرورش تعیین می‌شود؟

با کمک کلاس‌های خصوصی و کلاس‌های

موسیقی آموزش و پرورش است و

توسط اساتدان هنرستان و دانشگاه انجام شد.

به بحث به روزرسانی دروس اشاره کردید، آیا این ارزیابی در کتاب‌های آموزشی هم صورت گرفته یا همچنان از کتاب‌های اساتدان گذشته

که مرجع هستند، استفاده می‌شود؟

کتاب‌های آموزشی هنرستان به دو دسته، عمومی و دروس تخصصی تقسیم می‌شود، تعدادی از این دروس دارای کتاب هستند مانند

«مبانی موسیقی ایرانی»، «سازشناسی ایرانی و جهانی» و... تعداد دیگری مانند هماهنگی عمومی (هارمونی)، «تاریخ موسیقی جهان، «سربایش و تربیت شنوایی»، «تاریخ موسیقی جهان»، «آواز گروهی»، «تاریخ موسیقی ایران» و... کتاب درسی ندارند، البته سر فصل‌های این

دروس توسط شورای فنی تعیین شده و اساتدان

بدن، علاقه و استعداد، ساز مناسب اورا انتخاب می‌کنند که البته در این زمینه آمار تعیین شده برای پذیرش هر ساز در سال تحصیلی پیش‌رو، بسیار مورد اهمیت است. لازم به ذکر است آمار ورودی هنرستان هر سال توسط شورای فنی و با توجه به امکانات هنرستان مشخص می‌شود. نکته دیگر این‌که ورودی تمامی هنرستان‌ها، معمولاً از پایه دهم بوده اما هنرستان موسیقی از پایه هفتم هنرجو جذب می‌کند.

سازهای کوبه‌ای هم آموزش داده می‌شود؟

خیر، البته برخی از دانش‌آموزان با این ساز و اجرای آن آشنایی دارند، اما جزو دروس آموزشی هنرستان نیست.

سازهای آموزشی هنرستان موسیقی دختران با هنرستان موسیقی پسران مشترک است یا تفاوت‌هایی وجود دارد؟

به صورت کلی مشترک هستیم، اما آموزش بعضی از سازها بنا بر سیاست و نیاز هنرستان‌ها متفاوت است.

لازم به یادآوری است، در حال حاضر بسیاری از

استادان هنرستان، اساتدان دانشگاه‌های هنر و

تهران، عضو هیأت علمی این مراکز هستند و از

استادان برتر هنرستان.

هر اساتد تقریباً به ۸ شاگرد آموزش می‌دهد.

در واقع متد آموزشی به صورت استاد و شاگردی

است، یعنی آموزش تک به تک است.

گرایش دانش‌آموزان به سازهای ایرانی بیشتر

بوده یا غربی؟

علاقه‌مندی به آموختن سازهای کلاسیک بیشتر

است، ولی تلاش ما از سال ۹۷ برگزیدن طرفیت

تقریباً مساوی هنرجو در ساز ایرانی و کلاسیک

بوده است.

ساز دومی هم آموزش داده می‌شود؟

ایرانی و کلاسیک آموزش داده می‌شود؟

خیر، در هنرستان پیانو به صورت کلاسیک

آموزش داده می‌شود.

اساتدان چگونه انتخاب می‌شوند؟

اساتدان هنرستان در ابتدا با ارائه رزومه کاری

خود به شورای فنی، خود را معرفی کرده که

البته باید سابقه و تجربه ۵ سال آموزش داشته

باشند و دیگر این‌که زیر نظر چه اساتدانی آموزش

داشته‌اند و... آنتم‌های مهمی در انتخاب آنها

است و این موارد باید به تأیید شورای فنی

برسد.

به آواز یا ساز دوم اشاره کردید، با توجه به

محدودیت‌هایی که برای بانوان وجود دارد،

آموزش آواز به چه صورتی است؟

یکی از واحدهای اصلی هنرجویان آموزش

«گره» است که در پایه‌های ۱۰، یازده و دوازده

آموزش داده می‌شود و خانم شهلا مانی

از اساتدان باسابقه‌گر، مدرس این واحد

درسی هستند، البته هنرجویانی که علاقه‌مند

به آموزش آواز هستند، می‌توانند تخصصی

آموزش ببینند.

هنرجویان هنرستان درجشنواره‌های مختلفی

کتاب‌های موسیقی در هنرستان‌ها به‌طور منظم به‌روزرسانی می‌شود و دروس تخصصی تقسیم می‌شود، تعدادی از این دروس دارای کتاب هستند مانند «مبانی موسیقی ایرانی و جهانی» و... تعداد دیگری مانند هماهنگی عمومی (هارمونی)، «تاریخ موسیقی جهان، «سربایش و تربیت شنوایی»، «تاریخ موسیقی جهان»، «آواز گروهی»، «تاریخ موسیقی ایران» و... کتاب درسی ندارند، البته سر فصل‌های این دروس توسط شورای فنی تعیین شده و اساتدان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه

دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های

گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه

تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک

که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان

کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است. صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.

میثاق افتخارده، نوازنده سنتور و منیر، پیشکسب موسیقی

چرا ویولون و پیانوی ایرانی تدریس نمی‌شود؟

سازهای همچون ویولون و پیانو، دو ساز غربی اند و به لحاظ آموزشی، از ریزتوارهای گسترده‌ای برخوردار هستند. این سازها، از سال‌ها قبل توسط اساتید شاخص و زبده‌ای تدریس می‌شدند؛ اساتدانی چون جواد معروفی از نوازندگان پیانو و همچنین ابوالحسن صبا و بعد استاد تجویدی ساز ویولون را آموزش می‌دادند اما درباره ویولون باید بگوییم، قبل از ورود این ساز به ایران، اکثریت نوازندگان، کمانچه می‌نواختند اما بعد از ورود سازهای غربی، ویولون جایگزین کمانچه شد و این ساز در عرصه موسیقی، حضور کم‌رنگ‌تری پیدا کرد. به همین سبب از بعد از انقلاب اسلامی، ساز کمانچه مورد توجه قرار گرفت و رونقی دوباره یافت. این اتفاق موجب گردید، ویولون ایرانی از برنامه‌های آموزشی هنرستان کنار گذاشته شود و در ادامه ویولون کلاسیک تدریس شد. درخصوص ساز پیانو هم همین نگاه وجود دارد و اساتیدی که این سازها را تدریس می‌کنند بر این نظردند، هنرجویان موظفند ابتدا متدهای کلاسیک را بیاموزند و در ادامه و بعد از فارغ‌التحصیلی از این مرکز، می‌توانند سبک و شیوه مورد علاقه نوازندگی خود را ادامه دهند.

اتفاق و این نگاه موجب گردید سازهای اصیل ایران چون کمانچه به قدرت برسد یا دیگر سازها چون نی، عود و یا قانون که سال‌ها مهاجر بودند در حال حاضر در هنرستان‌های موسیقی تدریس شوند. به یاد دارم در دوران تحصیلی ام در هنرستان موسیقی، این سازها ساز دوم محسوب می‌شدند و حضور کم‌رنگ‌تری داشتند اما در حال حاضر سازی چون قانون بیشتر مورد توجه قرار گرفته و کتاب و ریزتوارهای بسیاری برای آن نوشته شده است. درخصوص تدریس سازهای کوبه‌ای مانند تنبک و دف هم باید بگوییم، ساز تنبک سابقان قبل تدریس می‌شد. این زمان بنا به نظر و پیشنهاد برنامه‌گذاران، به سبب گستردگی فضای آموزشی، آموختن تنبک در کلاس‌های فوق برنامه قرار گرفت. البته به هنرجویان گفته شده بود شرکت در این کلاس‌ها الزامی است. در آن زمان و به مرور زمان و به سبب زمان بندی و گستردگی کلاس‌های آموزشی هنرستان و مشکلات دیگر، کلاس‌های فوق برنامه برای مدتی تعطیل شد، البته کلاس تنبک از اسال مجدداً تشکیل شده است.

درباره دف هم باید بگوییم سال‌ها قبل به مدت کوتاهی این ساز آموزش داده می‌شد اما بعد از مدتی اساتید به این نظر جمعی رسیدند که هنرجویان نوجوان به علت خشکی و کم‌توانی میچ دست‌های‌شان درکلاس‌های دف، قادر به شرکت در کلاس‌های آموزشی سازهای دیگر نیستند به همین سبب این ساز از هنرستان موسیقی حذف شد.

آدم‌هایی با اهداف مشترک و شبیه هم

رزیتا امیری از هنرجویان سال دوازدهم هنرستان موسیقی دختران است و نوازنده ساز پیانو. او خانواده‌اش را مشوق این انتخاب می‌داند و در این باره می‌گوید: اگرچه خانواده مشوق من در انتخاب این مسیر بوده‌اند، اما اتفاقاً در زندگی ام شکل گرفت که موجب شد موسیقی برایم معنای دیگری پیدا کند و تعبیر آن، این بود که زندگی آدم‌ها وجودشان کاملاً وابسته به موسیقی است و بعد از درک این موضوع و آگاهی بیشتر، هنرستان موسیقی را برای ادامه تحصیل انتخاب کردم و ساز اصلی ام را پیانو قرار دادم. البته یک سال قبل از ورود به هنرستان با نواختن پیانو آشنایی داشتم.

او می‌گوید: از نگاه من آموزش اصولی و موسیقی شکل‌گیری پایه‌های آن در هنرستان موسیقی صورت می‌گیرد و به باور من هنرستان موسیقی، مرکز آموزشی بسیار خوب و اثرگذاری برای آموختن این هنرستان است. من دلیل که در اینجا آدم‌هایی با اهداف مشترک و شبیه خودمان را می‌بینیم و آشنا می‌شویم؛ افرادی که اهمیت موسیقی را در زندگی خودشان می‌بینند. گذر هنرستان هم همکاری بسیار خوبی با هنرجویان دارد. نکته دیگر اینکه ما در اینجا زیر نظر اساتید شناخته شده موسیقی تحصیل می‌کنیم و می‌آموزیم و شاید خارج از این مرکز آموزشی شانس آموزش با این اساتید بزرگ را نداشته باشیم اما هنرستان این شانس را به ما داده است.

نیکا افکاری از دیگر هنرجویان سال دوازدهم این هنرستان است و نوازنده ساز ویولون. او می‌گوید هنرستان من موزیسین هستند و در انتخاب و آموزش موسیقی مشوق‌های بسیار خوبی بوده‌اند. اما بطور کلی فضای هنرستان موسیقی، فضای خوبی است و اساتید بسیار خوبی در این هنرستان حضور دارند. نکته دیگر اینکه رقابت بین هنرجویان رقابت بسیار زیبایی است که موجب پیشرفت هر یک از ما شده است. من طی این سال‌ها درس‌های بسیاری در این هنرستان آموختم و پیشنهادم به علاقه‌مندان هنر موسیقی این است اگر هدف‌شان موسیقی است هنرستان موسیقی را انتخاب نخست خود برای تحصیل قرار دهند.

دیده‌اندی شده است. در بخش دیگر این فسه‌ها، کتاب‌های مربوط به موسیقی اقوام دیده می‌شود که به عنوان دروس تاریخ موسیقی ایرانی توسط اساتید مربوطه تدریس می‌گردد. در واقع تقریباً هر کتابی که از سوی اساتد موسیقی منتشر می‌شود را می‌توان در این کتابخانه یافت و خواند و لذت برد.

دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است. صفحه‌هایی از موسیقی‌های کلاسیک که اغلب آنها به کتابخانه هنرستان دیده شده‌اند. در بخش دیگر فسه‌های کتابخانه سنی‌دی‌های مختلفی از هنرمندان موسیقی کشور، در بخشی از این کتابخانه دستگاه‌های گرامافون قدیمی با صفحه‌های گرام دیده می‌شود که یادآور ساختار اولیه تولید و انتشار آثار فیزیکی موسیقی است.